

Harju maakonnas Saue vallas Mõnuste külas Tagametsa kinnistu eraldisel 5 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Osaühing Landekeri volitatud esindaja Raido Tammiku 26.06.2024 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Harju maakonnas Saue vallas Mõnuste külas Tagametsa kinnistu (registriosa nr 14384402, katastriüksus katastritunnusega 29701:006:0344) eraldisel 5 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Metsaomaniku Osaühing Landeker volitatud esindaja Raido Tammik esitas 26.06.2024 Keskkonnaametile metsateatise Tagametsa kinnistu eraldisel 5 (2,34 ha) sanitaarraie (hinnanguline raieaht 60 tm) tegemiseks. Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr 50001037247 all.

Kavandatud raieala jääb Natura 2000 võrgustikku kuuluva Ruila loodusala ning siseriiklikult kaitse alla võetud Ruila looduskaitseala Saunjanurga piiranguvööndi koosseisu.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatud tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4).

Keskkonnaamet teavitas 19.07.2024 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste nr 50001037247 menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 13-4/24/15485 all).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõige 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Tagametsa maaüksuse eraldisel 5 on kavandatud sanitaarraie 2,34 ha-l, hinnangulise raie mahuga 60 tm.

Sanitaarraie on hooldusraie ja seda tehakse nakkusallikaks olevate või kahjurite paljunemist soodustavate puude, samuti ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude ning oma ülesande täitnud seemnepuude metsast eemaldamine (MS § 28 lõige 4 punkt 2, § 31 lõige 3). Sanitaarraiega on lubatud raiuda puid, mis vastavad metsa majandamise eeskirja¹ §-s 7 toodud tunnustele ja sanitaarraie käigus ei tohi puistu täius langeda alla 30% (metsa majandamise eeskirja § 6 lõige 3).

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Tagametsa maaüksus asub Harju maakonnas Saue vallas Mõnuste külas. Kavandatud raieala jääb alale, kus kehtib Saue Vallavolikogu 28.06.2021 määrusega nr 40 kehtestatud Saue valla üldplaneering², millega alale täiendavaid raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raie tööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raie tööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Kättesaadav: <https://sauevald.ee/ehitus-transport-ja-keskkond/ehitus-ja-planeerimine/uldplaneering>

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kinnistu nr 14384402 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspriirkonnas. Kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ ei ole registreeritud teisi kavandatavaid raieid. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldis 5 asub naadi kasvukohatüübis ja seal kasvab keskealine kuuse enamusega segamets.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raied läbi viiakse.

Raie on kavandatud metsamaastikus ning ala ei paikne Läänemere ega ühegi teise veekogu kalda piiranguvööndis ega läheduses.

Ruila looduskaitseala kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Ruila loodusala koosseisu. Kavandatav raieala jääb Ruila looduskaitseala Saunjanurga piiranguvööndisse. Ruila looduskaitsealal on kaitsekorra aluseks Vabariigi Valitsuse 06.06.2005 määrus nr 121 „Ruila looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri).

Ruila looduskaitseala piiranguvööndi kaitse-eesmärk on metsatüüpide ja sookoosluste seisundi ja looduse mitmekesisuse säilitamine. Tingimused majandustegevusele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 12 ja 13. Ruila loodusala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi korraldus nr 615).

Eraldisele 5 kavandatud sanitaarraie mõjualasse (30 meetri raadiusesse) jääb põhjas Natura elupaigatüüp liigirikkad madalsood (7230), lõunas Natura elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010*) ning läänes Natura elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*).

Eraldis 5 jääb 0,2 ha ulatuses II kaitsekategooria kaitsealuse taimeliigi eesti soojumikas (*Saussurea alpina subsp. Esthonica*) kasvukohta ning III kaitsekategooria kaitsealuste taimeliikide soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), suur käopõll (*Listera ovata*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*) ja kuradi-sõrmkäpp (*Dactylorhiza maculata*) kasvukohta.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seotud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid tõenäoliselt ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandata raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi – raialal ei asu veekogusid. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte kavandavad raietööd ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima - kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus - raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele. Sanitaarraie järel ei teki lagedat ala, seega ei mõjuta raie eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - kavandatud raied neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raie on kavandatud 2,34 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne ning ei mõjuta elanikkonda olulisel määral.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordse lühiajalise mõjuga, tõenäolise kestusega kuni üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Ruila loodusalal. Ruila loodusala kaitse-eesmärgid on sätestatud korralduse nr 615 lisa 1 punkti 2 alapunktis 366.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muudetegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Ruila loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi⁴ artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. Looduskaitseseaduse (LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja/või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud raie jääb Ruila loodusalale.

Eraldisele 5 kavandatud sanitaarraie mõjualasse (30 meetri raadiusesse) jääb põhjas Natura elupaigatüüp liigirikkad madalsood (7230) ning lõunas Natura elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010*), millised kattuvad ka Ruila loodusala kaitse-eesmärkidega. Piirneval eraldisel haigete ja surnud puude koristamiseks kavandatud sanitaarraie nimetatud elupaigatüüpe negatiivselt ei mõjuta.

Eraldis 5 jääb 0,2 ha ulatuses Ruila loodusala kaitse-eesmärkide seas nimetatud II kaitsekategooria kaitsealuse taimeliigi eesti soojumikas (*Saussurea alpina subsp. Esthonica*) kasvukohta.

Tagamaks kaitsealustele taimedele võimalikult soodne seisund teostatavate raietööde ajal ja nende järgselt, on raie- ja metsaveotööd kaitsealuste taimeliikide kasvukohas lubatud ainult külmunud pinnasega.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁵ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätet (2019/C 33/01)lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Sanitaarraiega koristatakse metsast haigeid ja surnud puid ning lamapuitu, seega puistu säilib, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu oluliselt ning raiel olulist kumulatiivset mõju ei ole.

Kuivõrd raiet ei tehta metsaelupaigas ning piirneval alal teostatava raie käigus puistu ülarinne säilib, siis ei saa piirnevatel aladel esinevate metsaelupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur.

Kuna kavandatava raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletule muid Ruila loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatav raietegevus nende alade kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Ruila loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Ruila looduskaitseala Saunjanurga piiranguvööndis. Mõju maastikukaitseala kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Ruila loodusala kaitse-eesmärkidega (Natura elupaigatüübid 7230 ja 9010* ning eesti soojumikas on tulenevalt kaitse-eeskirja § 1 lõike 1 punktidest 3 ja 4 ka Ruila looduskaitseala kaitse-eesmärkideks) on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Eraldisele 5 kavandatud sanitaarraie mõjualasse (30 meetri raadiusesse) jääb läänes kaitse-eesmärgina nimetamata Natura elupaigatüüp soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Piirneval eraldisel haigete ja surnud puude koristamiseks kavandatud sanitaarraie nimetatud elupaigatüüpe negatiivselt ei mõjuta.

Eraldis 5 jääb 0,2 ha ulatuses kaitse-eesmärgina nimetamata III kaitsekategooria kaitsealuste taimeliikide soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), suur käopõll (*Listera ovata*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*) ja kuradi-sõrmkäpp (*Dactylorhiza maculata*) kasvukohta. Tagamaks kaitsealustele taimedele võimalikult soodne seisund teostatavate raietööde ajal ja nende järgselt, on raie- ja metsaveotööd kaitsealuste taimeliikide kasvukohas lubatud ainult külmunud pinnasega.

Kavandatava raieala mõjualas on lisaks registreeritud kaitse-eesmärgina nimetamata III kaitsekategooria kaitsealuste taimeliigi vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*). Piirneval eraldisel haigete ja surnud puude koristamiseks kavandatud sanitaarraie piirnevat kasvukohta negatiivselt ei mõjuta.

Teisi kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti, kavandatavale raiealale ega selle mõjualasse ei jää.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandataval raiel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Raiel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Seega ei ole kavandataval raiel olulist mõju kaitse-eesmärkidele. Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

LKS § 55 lõikest 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti

pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani.

Kaitsealuste taimeliikide kasvukohas on raied lubatud ainult külmunud pinnase tingimustel (LKS § 55 lõiked 7 ja 8).

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alale on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Ruila loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitse-õuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Raimond Kaev
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond